

III. 4. Химикали и управление на риска от големи аварии

1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите

Химикалите са в основата на благосъстоянието на модерното общество, осигурявайки икономическото и социалното му развитие чрез ръста на производството, търговията и заетостта. От друга страна, неконтролираното производство, търговия и потребление на химикали представлява сериозен риск за околната среда и човешкото здраве, което застрашава качеството на живот на хората и чрез необратимото увреждане на околната среда не позволява постигането на устойчиво развитие. Най-голяма опасност за човешкото здраве представляват дълготрайното хронично въздействие на вещества с доказани вредни свойства, като канцерогенност, мутагенност и токсичност за възпроизводството, по време на тяхното производство и употреба и сериозните здравни рискове, свързани с аварията с химични вещества. По отношение на околната среда, използването на опасни за околната среда, устойчиви или биоакмулиращи вещества допринася за замърсяването и/или увреждането на всички нейни компоненти.

Със Закона за защита от вредното въздействие от химичните вещества и смеси е създадена правно нормативна уредба на обществените отношения, свързани с производството, вноса, износа, съхранението, пускането на пазара, търговията и употребата на химични вещества и смеси.

Управлението на химикалите и предотвратяването на големи аварии с опасни вещества от фирмите на територията на Плевенска и Ловешка област се основава на принципите на:

- Намалване и предотвратяване на риска за човешкото здраве и околната среда;
- Постигане на високо ниво на защита на човешкото здраве и околната среда;

През 2023 г. са извършени общо 23 бр. проверки (на 23 бр. обекта) на територията на Плевенска и Ловешка област по спазване на законодателството по химикали, от които 22 бр. планови проверки и 1 бр. извънредна проверка във връзка с постъпил сигнал.

При извършения контрол през годината са издадени 10 бр. предписания за: представяне на актуални информационни листове за безопасност, информация по Заповед РД №268/2018 г. на МОСВ, справки за количества произведени и внесени химикали и др.

През годината са взети участия в проверки на 9 бр. обекти с издадени комплексни разрешителни на територията на РИОСВ Плевен. Проведени са и 2 бр. планови проверки по ЗООС за чистотата на пътищата и речните легла на териториите на община Плевен и община Тетевен.

Извършени са и 11 бр. извънредни проверки по ЗООС - разпломбиране на резервоари със приложени ПАМ, проверки на складове за негодни ПРЗ във връзка с писмо на МОСВ за

инвентаризация на складове за негодни ПРЗ, последващ контрол на дадени предписания по ЗООС.

В сравнение с предходната година през 2023 г. са извършени по-малък брой проверки – 23 бр. спрямо 42 бр. през 2022 г. През отчетната 2023 година са планирани по-малък брой обекти за проверка, както и броя извънредните проверки е малък.

2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове

Основните приоритетите при извършването на контрола през 2023 г. бяха насочени към:

- спазване на изискванията на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и европейското законодателство по химикали при производството, употребата, съхранението и свободното движение на химикали;
- спазване на Политиката за предотвратяване на големи аварии от предприятия с нисък и висок рисков потенциал, в които е въведена система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях.

Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии)

Химикали

➤ *Регламент (ЕО) №1907/2006 за регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)*

През 2023 г. приоритет за контрол по регламента бяха фирми производители, вносители и потребители по веригата за:

- изготвени рискови профили за вещества/фирми, показали несъответствия с изискванията на Регламент (REACH), както и поради съставен и връчен АУАН – извършена е 1 бр. проверка на вносител. Не се констатира несъответствие с извършвания внос на вещества през 2023 г.;
- контрол в рамките на европейски проект на форума на агенцията по химикали (REF-11) за разширени информационни листове за безопасност (ИЛБ) за съответствие с Регламент (ЕО) 2020/878 - извършени са 2 бр. проверки. Не се констатира несъответствие;
- контрол на производители, извършили регистрация на калциев дихидроксид – извършени са 3 бр. проверки на производители. Не се констатира несъответствие в тонажната група;
- контрол на вещества на ограничения от Приложение XVII (диизоцианати – проверени са 2 бр. потребители по веригата), (олово, кадмий и ДЕНР чрез нотификации чрез RAPEX системата – проверени са 2 бр. дистрибутори), (метиленхлорид - проверен е 1 бр. потребител по веригата), (перхлоретилен – проверен е 1 бр. потребител по веригата);
- контрол на вещества, предмет на разрешаване (Приложение XIV на REACH) (хромен триоксид) – проверен е 1 бр. потребител по веригата.

През 2023 г. са извършени общо 91 бр. проверки по спазване на регламента, включващи извършени проверки през I - во полугодие - 8 бр. и през II- ро полугодие -81 бр., като отчитането

им през II-то полугодие на 2023 г. е съобразен със изискванията на хармонизирания метод за отчитане на проверките въведен от ЕСНА (задължения х продукт).

В обхвата на Регламента са извършени проверки на 22 броя задължени лица, от които 4 бр. производители, 1бр. вносител, 17 бр. потребители по веригата и 4бр. дистрибутори. На територията на РИОСВ - Плевен няма изключителни представители за целите на регистрацията на химични вещества.

Дадени са 8 бр. предписания - за представяне на информационни листове за безопасност (ИЛБ) в съответствие с Регламент (ЕО)2015/830, количества произведени продукти, и др. Дадените предписания са изпълнени в поставения срок.

При проверките през 2023 г. за задълженията за извършване на същински регистрации на химични вещества в Европейска агенция по химикали се констатира:

- извършен е планов контрол на 5 бр. регистранти, извършили същинска регистрация на химични вещества. При проверките на място не са установени несъответствие с изискванията за регистрацията на дял II на REACH.

През 2023 г. е проведен контрол на 17бр. потребители по веригата. При проведения контрол не се установиха несъответствия.

През 2023 г. са проведени 5 бр. проверки за наличие на вещества предмет на ограничаване съгласно приложение XVII на REACH.

През 2023 г. е извършен планов контрол на 21 бр. производители и потребители по веригата за наличие и съответствие на информационните листове за безопасност (ИЛБ) с Регламент 2020/878 на използваните и пускани на пазара опасни химикали. Дадени са 2 бр. предписания за представяне на ИЛБ в съответствие с Регламент 2020/878 за изменение на Регламент 1907/2006 (REACH).

Във връзка с провеждането на единадесети координиран европейски проект (REF-11) за контрол на разширени информационни листове за безопасност (ИЛБ) за съответствие с Регламент (ЕО) 2020/878 са извършени 2 бр. проверки. При извършения контрол не се установиха несъответствия с изискванията на регламента. Попълнени са въпросници по прилагането на проекта REF- 11, които са изпратени в МОСВ в защитен вид.

В следствие на осъществения контрол през 2023 г. по прилагането на Регламент REACH се установи, че:

- не се констатира неизпълнение на задълженията за извършване на същински регистрации на химични вещества в Европейска агенция по химикали;
- при проведения контрол във връзка с единадесетия координиран европейски проект (REF-11) за контрол на разширени информационни листове за безопасност (ИЛБ) за съответствие с Регламент (ЕО) 2020/878 не се констатираха несъответствия;
- при проведения контрол за наличие на вещества, предмет на ограничаване съгласно приложение XVII на REACH не се констатира несъответствие с вписванията или наличието на такива вещества при проверките чрез нотификации чрез RAPEX системата.
 - за проверявания период няма съставени АУАН.

През 2023 г. не е планиран и не е извършван контрол по Регламент (ЕС) 2018/1881 относно наномормите на веществата, тъй като няма данни за наличие на производители, вносители на наноматериали на територията на РИОСВ Плевен.

➤ **Регламент (ЕО) № 1272/2008 относно класифицирането, етикетиранията и опаковането на вещества и смеси (CLP)**

По прилагане на Регламента е извършен 1 бр. планова проверка за изпълнение на задължения за нотификация на химични вещества. При проверките на дружеството, извършило през минал период нотификации, не се установи внос на нови не нотифицирани вещества. За 2023 г. не са постъпвали сигнали и не са установени нови задължени лица по Регламента.

➤ **Регламент № 648/2004 относно детергентите**

Във връзка с прилагането на Регламент 648/2004 г. относно детергентите са извършени 2 бр. планови проверки. В ИЛБ на произвежданите детергенти, съдържащи ПАВ е отразена биоразградимостта и метода за анализ.

Не се констатира нарушение по регламента за изискванията за биоразградимост на ПАВ в детергентите. Не са провеждани извънредни проверки за отчетния период.

➤ **Регламент № 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC)**

Към момента на територията на РИОСВ-Плевен няма вносители или износители на вещества, включени в Регламент №649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC), поради което за 2023 г. не е планиран контрол и не са провеждани извънредни проверки. За отчетния период не е прилагана процедура за износ или внос на вещества от Приложение I на регламента. Не са изготвени рискови профили за вещества/фирми, показали несъответствия с изискванията на Регламент (ЕС) 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали, не е извършван внос на вещества, включени в приложенията на Регламента, поради което не се планирани обекти за контрол.

➤ **Регламент (ЕС) № 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители (УОЗ)**

През 2023 г. са извършени 2 бр. планови проверки за наличие на наличието на късоверижни хлорирани парафини (SCCPs), вещества, за които са въведени забрана и ограничаване на производството, пускането на пазара и употребата съгласно Регламент (ЕО) № 2019/1021 (УОЗ). Проведен е контрол в 2 бр. обекти (търговски магазини за стоки) за наличието на късоверижни хлорирани парафини (SCCPs) в състава на предлаганите за продажба продукти. Проверката е извършена на конкретни 8 бр. нотификации, подадени чрез RAPEX системата. Не се констатира наличието им.

За отчетния период не се констатира нарушение на изискванията на Регламент (ЕО) № 2019/1021, няма съставен АУАН или приложен ПАМ на обекти на територията на РИОСВ Плевен.

На територията на РИОСВ Плевен няма информация за притежатели на запаси на УОЗ вещества за разрешена употреба, съгласно чл. 5(2) от регламент Регламент (ЕС) 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители.

➤ **Регламент 2017/852 живачни съединения и безопасното съхранение на метален живак**

За 2023 г. не е планиран контрол по Регламент (ЕС) 1102/2008 и не са провеждани извънредни проверки.

➤ **Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси**

По спазване на изискванията за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси са проведени 21 бр. проверки, от които 1 бр. извънредна - по подаден сигнал за компрометирани опаковки, съхраняващи химикал. При извършената проверка по подадения сигнал не се констатира несъответствие с начина на съхранение на химикала, не се установиха компрометирани опаковки, не се установиха разливи. През отчетния период е дадено 1 бр. предписание за актуализация на оценката на съхранение на опасните химични вещества и смеси. За отчетния период няма съставен АУАН по Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси.

➤ **Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара**

В рамките на планиран контрол по Регламент REACH е извършен контрол по спазване на изискванията Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара:

- във връзка с нотификации от информационната и комуникационна система за надзора на пазара (ICSMS) за наличие на изделия със съдържание на опасни вещества, за които са въведени ограничение за употреба и пускане на пазара, съгласно Регламент 1907/2006 (REACH) (RAPEX) са проведени 2 бр. проверки в търговски магазини за наличие на посочените в нотификациите - 8 бр. изделия със завишено съдържание на фталати (DEHP), вещество с вписване 51 на Приложение XVII на REACH, олово с вписване 63 и кадмий с вписване 23 на на Приложение XVII на REACH. Не се констатира наличие на посочените в нотификациите изделия.

- проведен е контрол в горепосочените 2 бр. дружества и на посочените в нотификациите - 2 бр. изделия със завишено съдържание на късоверижни хлорирани парафини (SCCPs), УОЗ вещества. Не се констатира наличие на посочените в нотификациите изделия.

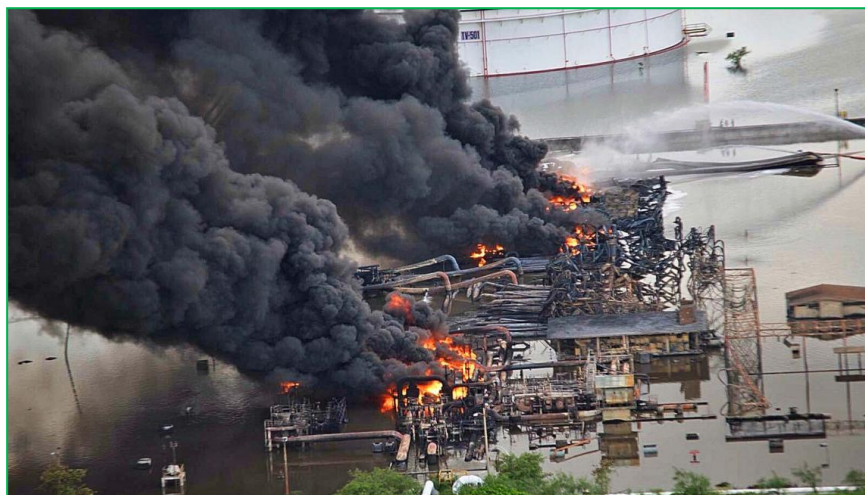
Извършените проверки са планирани и като текущ контрол по Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара.

Обобщение и изводи от извършената контролна дейност по спазване на законодателството на химикалите:

- не се констатира неизпълнение на задълженията за извършване на същински регистрации на химични вещества в Европейска агенция по химикали;
- при проведения контрол за наличие на вещества, предмет на ограничаване съгласно приложение XVII на REACH не се констатира несъответствие с вписванията или наличието на такива вещества при проверките чрез нотификации чрез RAPEX системата.
- при осъществения контрол по прилагането на Регламент (ЕО) № 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители (УОЗ) не се констатира наличие на УОЗ веществата;
- планът за контролна дейност през 2023 г. по управление на опасни химични вещества е изпълнен;
- в следствие на осъществения контрол през 2022 г. по спазване на законодателството по химикали се установи, че производството и употребата на химичните вещества и смеси се осъществява по начин, който свежда до минимум значителните неблагоприятни ефекти върху здравето на човека и околната среда.

Предотвратяване на риска от големи аварии с опасни химични вещества

Директивата 2012/18/ЕС, СЕВЕЗО III относно контрола на опасностите от големи аварии с опасни вещества е транспонирана в българското законодателство в Закона за опазване на околната среда - Глава седма, Раздел I “Предотвратяване на големи аварии” и Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях.

Регионална инспекция по околната среда и водите, гр. Плевен извършва контролна дейност по чл. 157а, ал. 4, т. 1 от ЗООС на територията на област Плевен и област Ловеч.

На територията на РИОСВ – Плевен има 10 бр. съществуващи предприятия, попадащи в обхвата на Глава 7, Раздел I на ЗООС – 9 бр. с класификация нисък рисков потенциал (ПНРП) и 1 бр. с висок рисков потенциал (ПВРП), а именно:

- “Предприятие за производство на растителни масла”, с. Ясен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „Марица олио“ АД, гр. Пазарджик;

- “Бент ойл“ АД - Петролна база“, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „Бент ойл“ АД гр. София;

- “Топлофикация - Плевен” АД, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „Топлофикация - Плевен” АД, гр. Плевен;

- „Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти“, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор “Рафинерия Плама” АД, гр. Пловдив;

- “Газохранилище - Литекс”, гр. Ловеч с класификация нисък рисков потенциал на оператор „Литекс” АД, гр. София;

- “Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти“, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „ЛОТУС ОЙЛ ТРЕЙД” ЕООД, гр. Плевен;

- “Резервоарен парк за съхранение на нефтопродукти (котелно гориво)“, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор “ФЕНИКС ОЙЛ ТРЕЙД” ЕООД, гр. Русе.

- „ПОЛИХИМ - СС” ЕООД, площадка гр. Луковит с класификация висок рисков потенциал на оператор „ПОЛИХИМ - СС” ЕООД, гр. София;

- „ВМ ПЕТРОЛЕУМ“ ООД, площадка гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „ВМ ПЕТРОЛЕУМ“ ООД, гр. Варна. Предприятието е ново. Предприятието има издадено потвърждение на класификация по чл.103, ал.7 от Директора на ИАОС за ПНРП. Проведена е процедура по Глава 6, Раздел III на ЗООС и оценка по 99б) от ЗООС;

- „Резервоарен парк за съхранение на нефтопродукти (котелно гориво) в съществуващи резервоари на територията на „Рафинерия Плама“ АД“ с класификация нисък рисков потенциал на оператор „ОЙЛ ПЛАТФОРМ” ЕООД, гр. Плевен. Предприятието е ново. Предприятието има издадено потвърждение на класификация по чл.103, ал.7 от ИАОС за ПНРП. През 2023 г. е проведена е процедура по Глава 6, Раздел III на ЗООС и оценка по 99б) от ЗООС.

Съгласно утвърдения годишен план за контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 4, т.1 от ЗООС за РИОСВ-Плевен през 2023 г. бяха планирани за проверки следните 4 бр. предприятия с нисък и висок рисков потенциал на територията на РИОСВ Плевен:

- предприятие с класификация нисък рисков потенциал „Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти“, гр. Плевен на оператор „ЛОТУС ОЙЛ ТРЕЙД” ЕООД, гр. Плевен;

- предприятие с класификация нисък рисков потенциал “Резервоарен парк за съхранение на нефтопродукти (котелно гориво)“, гр. Плевен на оператор “ФЕНИКС ОЙЛ ТРЕЙД” ЕООД, гр. Русе;

- предприятие с нисък рисков потенциал „Бент ойл АД - Петролна база, гр. Плевен на оператор Бент ойл АД, гр. София, община Плевен;

- предприятие с висок рисков потенциал „ПОЛИХИМ - СС” ЕООД, площадка гр. Луковит на оператор „ПОЛИХИМ - СС” ЕООД, гр. София.

На гореизброените планирани за контрол през 2023 г. 4 бр. предприятия са извършени 4 бр. планови проверки. Не са извършвани извънредни проверки.

При извършения контрол през 2023 г. не са установени проблеми по отношение на безопасната експлоатация в предприятията. Не са установени аварийни ситуации и няма регистрирани случаи на големи аварии с опасни химични вещества на територията на РИОСВ - Плевен. През 2023 г. не се постъпвали в РИОСВ Плевен жалби и сигнали от физически и/или юридически лица във връзка с изискванията на контрол на риска от големи аварии с опасни вещества.

През 2023 година при проведения контрол са издадени 2 бр. предписания за актуализиране на информацията по чл.116 д) от ЗООС и предоставяне на засегнатата общественост и на съответната община, които бяха изпълнени в поставените срокове.

При извършения контрол се установи, че операторите са осигурили достъп до актуална информацията по чл.116д, ал.1 от ЗООС на заинтересованата общественост за предприятията и мерките за сигурност и поведение в случай на голяма авария. Информацията е налична и на интернет страниците на Община Плевен и Община Луковит.

През 2023 г. Община Луковит изготви външен аварийен план, съгласно изискванията на чл.18, ал.1 от Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях. Предоставен е на обществеността като е достъпен на интернет страницата на Общината. На 07.12.2023 г. е проведено проиграване на външния аварийен план в предприятието с висок рисков потенциал „ПОЛИХИМ - СС“ ЕООД, площадка гр. Луковит.

През 2023 г. от Директора на РИОСВ - Плевен са издадени 2 броя становища по чл.106, ал.4 от ЗООС за потвърждаване на пълнотата и съответствието на актуализирани ДППГА на 2 бр. предприятия с нисък рисков потенциал на операторите „Марица олио“ АД, гр. Пазарджик и „Рафинерия Плама“ АД, гр. Пловдив;

При провеждането на процедурите по Глава 6, раздел III на инвестиционни предложения се извършва контрол и на подадената информация от възложителите дали попаднат предвидените дейности в обхвата на Глава 7, раздел I от ЗООС. За отчетния период на територията на РИОСВ Плевен се установи нов обект, попадащ в обхвата на Глава 7, Раздел I на ЗООС с класификация нисък рисков потенциал - резервоарен парк за съхранение на нефтопродукти (котелно гориво) на оператор „ОЙЛ ПЛАТФОРМ“ ЕООД, гр. Плевен. През 2023 г. е проведена процедура по Глава 6, Раздел III на ЗООС и оценка по 99б) от ЗООС.

По време на текущия контрол по спазване на законодателството на ЗЗВВХВС в 2 бр. обекта (непопадащи в обхвата на СЕВЕЗО) са извършвани и проверки за наличие на изготвен доклад за класификация по чл.103, ал.2 от ЗООС, за съответствието на данните от доклада със наличните по вид и количества в момента на проверките вещества, попадащи в Приложение 3 на ЗООС. Дадени са предписания за допълване или корекция на доклада. При извършения контрол не се установи ново предприятие, попадащо в обхвата на Глава 7, Раздел I на ЗООС.

При сравнение на проведения контрол през 2022 и 2023 на обектите СЕВЕЗО по спазване на законодателството по предотвратяване на риска от големи аварии с опасни вещества може да се направи заключение, че през 2022 г. броя на проверките е по –голям, заради извършените извънредни проверки по спазване на приложени ПАМ на резервоари.

Резултати от извършената контролна дейност по предотвратяването на риска от големи аварии:

- през 2023 г. са издадени 2 бр. становища по чл.106, ал. 4 от ЗООС от Директора на РИОСВ-Плевен за потвърждаване на пълнотата и съответствието на актуализирани ДППГА на 2 бр. предприятия с нисък рисков потенциал;

- годишния план за 2023 г. на контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 4, т.1 от ЗООС за РИОСВ-Плевен е изпълнен;

- през 2023 г. няма констатирани нарушения и не са съставяни АУАН по законодателството на по предотвратяването на риска от големи аварии:

- при извършения контрол през 2023 г. не са установени проблеми по отношение на безопасната експлоатация в предприятията, не са установени аварийни ситуации и няма регистрирани случаи на големи аварии с опасни химични вещества на територията на РИОСВ - Плевен.